

ارزشیابی ویرایش دوم قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن^۱

نوشته نوریه موسوی^۲

ترجمه رحمت‌الله فناحی^۳

چکیده: بررسی حاضر به منظور آگاهی بر نگرشها و آرای فهرست‌نویسان و مدرسان کتابداری نسبت به ویرایش دوم «قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن» و نیز نظر آنان درباره خط مشی‌های احتمالی قواعد فهرستنویسی در آینده انجام گرفته است. ابزار پژوهش شامل یک سلسله اظهارات منفی، مثبت، و بی‌تفاوت در باره این قواعد بود که از متون حرفه‌ای استخراج گردید و از پاسخ‌دهندگان خواسته شد که میزان موافقت با مخالفت خود را نسبت به آنها بیان کنند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که حمایت بسیار مثبت و همه‌جانبه‌ای در میان هر دو گروه فهرست‌نویسان و مدرسان نسبت به ویرایش دوم انگلوامریکن وجود دارد. گرچه این حمایت از جنبه‌های مختلف قواعد فهرستنویسی، متفاوت است. هر دو گروه درک و دریافتی متفاوت از نکات قوت و ضعف قواعد دارند. پاسخ‌دهندگان با تدوین سومین ویرایش انگلوامریکن (AACR3) در آینده نزدیک مخالف هستند اما در برخی فصلها و قواعد تغییراتی را ضروری می‌بینند. همچنین، با تدوین قواعدی که اساساً متفاوت با نوع قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن باشد مخالفت عمده‌ای وجود دارد. توصیه‌هایی نیز برای قسمتهایی که بیش از همه به بازنگری نیازمند است به عمل آمده است.^۴

از هنگام انتشار ویرایش دوم قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن (AACR2) جنبه‌های گوناگون این قواعد توسط استفاده‌کنندگان آن مورد بررسی عمیق قرار

1. Nurieh Musavi. "An Evaluation of AACR2", *Library Resources & Technical Services*, (April/ June 1986). pp. 137-147.

۲. استادیار دانشکده علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه کارولینای جنوبی

۳. مدرس کتابداری دانشکده علوم تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد و سرپرست بخش فهرستنویسی فارسی و عربی کتابخانه مرکزی همان دانشگاه.

۴. مترجم سپاس خود را نسبت به دکتر اسدالله آزاد به خاطر ویراستاری این ترجمه ابراز می‌دارد.

گرفته و در نتیجه در این زمینه شرح و تفسیرهایی بی‌شمار، گاه مثبت و گاه منفی به چاپ رسیده است. اکنون، پس از شش سال که از کاربرد این قواعد می‌گذرد، میزان خرسندی یا ناخرسندی از آن چقدر است؟ فرانسیس هیتون^۵ در دفاع از ویرایش دوم انگلومریکن اظهار داشت: «بیش از آنچه که انتظار می‌رفت جلو رفته‌ایم، اما قبل از آنکه این سؤال برای فهرستویسان سراسر جهان دربارهٔ نقائص انگلومریکن ویرایش اول (۱۹۶۷) مطرح شود جامعهٔ کتابداران از عدم رضایت گسترده نسبت به بسیاری از جوانب آن آگاه نبود». (۱) اکنون شش سال از کاربرد ویرایش دوم انگلومریکن گذشته است و زمان آن فرا رسیده که از استفاده‌کنندگان این قواعد در مورد نقایص ویرایش جدید نظرخواهی شود. این بررسی بدان منظور انجام شده است که (۱) میزان رضایت یا عدم رضایت فهرستویسان و مدرسان کتابداری را از این قواعد بسنجد؛ (۲) نظرات اهل حرفه در ارتباط با تغییرات اساسی که باید در ویرایش دوم انگلومریکن انجام گیرد ارزیابی شود؛ و (۳) به نگرشها و آرای مربوط به نیاز به مجموعه‌ای کامل از قواعد جدید که جایگزین ویرایش دوم انگلومریکن خواهد شد پردازد.

پیشینه

ملویل دیوئی نخستین فردی بود که از اندیشهٔ استاندارد کردن و بین‌المللی کردن قواعد فهرستویسی پشتیبانی کرد. نخستین قواعد فهرستویسی تعاونی انگلومریکن با نام قواعد فهرستویسی شناسنامه‌های مؤلف و عنوان در سال ۱۹۰۸ انتشار یافت. دو جنگ جهانی و مسائل اجتماعی حاصله از آنها، گسترش بیشتر قواعد فهرستویسی تعاونی را بین اروپا و ایالات متحده به تأخیر انداخت. تلاشهای مجدد در این زمینه منتج به تدرین یک سلسله اصول فهرستویسی شد که در سال ۱۹۶۱ در سطح بین‌المللی به تأیید رسید و به «اصول پاریس» مشهور شد. (۲) در طول دوران بعد از جنگ این همکاری ادامه یافت و در سال ۱۹۶۷ به انتشار ویرایش اول قواعد فهرستویسی انگلومریکن (AACRI) منتهی شد.

برخلاف عنوان کتاب، انگلیسیها و آمریکاییها روی تمام قواعد موافقت

نداشتند و بدین جهت دو متن جداگانه منتشر شد و اصلاح تناقضها و ناهماهنگیهای موجود بین دو متن به فرصتهای بعدی موکول شد.

اندکی پس از انتشار ویرایش اول انگلوامریکن، نکات اصلاحی بسیاری به قواعد افزوده شد و فصول ۱۲، ۶، ۱۴ تماماً بازنگری شد. کتابخانه کنگره بخش ۳ مربوط به مواد غیرکتابی را تجدیدنظر کرد و انجمن کتابداران انگلستان نیز قواعد فهرستنویسی مواد غیرکتابی را به همین مقصود تدوین کرد. (۳) کانادا همین راه را دنبال کرد و قواعد خاص خود را برای فهرستنویسی آثار غیرکتابی به وجود آورد. (۴)

این تغییرات تدریجی، کتابخانه‌های ملی و انجمنهای کتابداران ایالات متحده، انگلستان و کانادا را برای انجام تلاشهای بیشتر به منظور تجدیدنظر کلی در قواعد تشویق کرد. به عقیده گرم^۱ وظایف زیر بر عهده کمیته بازنگری گذاشته شد:

- تلفیق موادی از متن انگلوامریکن که پیشتر مورد توافق قرار گرفته بود.
- هماهنگ کردن متون انگلیسی و امریکایی انگلوامریکن.
- تلفیق معیارهای جهانی و توافقی بین‌المللی.
- مد نظر قرار دادن خود کاری کتابخانه‌ها.
- تلفیق تغییرات ناشی از طرحهای تغییر از سوی هر منبعی که ابراز شده باشد.

(۵)

خلاصه آنکه، بین‌المللی کردن و استاندارد کردن قواعد باید از اهداف اصلی در راستای کمک به دستیابی «کنترل کتابشناختی جهانی» به شمار می‌آمد.

در طول یک دوره سه ساله ۱۹۷۴-۱۹۷۷، کمیته مشترک بازنگری قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن در جهت تحقق این اهداف تلاش ورزید و در این امر از سوی نمایندگان مؤسسات زیر در انگلستان، کانادا، و ایالات متحده یاری شد: انجمن کتابداران آمریکا، کتابخانه بریتانیا، کمیته کانادایی فهرستنویسی، انجمن کتابداران انگلستان، و کتابخانه کنگره. جامعه کتابداران این سه کشور و برخی کشورهای دیگر در سراسر جهان از پیشرفتهای مربوط به تجدیدنظر آگاه شده و یا در آن دخیل بودند. (۶)

در سال ۱۹۷۸ قواعد جدید (ویرایش دوم انگلوماریکن) انتشار یافت. دامنه واکنشها نسبت به این قواعد، از موافقت بسیار مطلوب تا انتقاد شدید متفاوت بود. از نظر کتابخانه‌های بزرگ انتقادات بر این واقعیت متمرکز بود که هیچ تحلیل هزینه‌ای از کاربرد این قواعد انجام نگرفته بود. شگفت آنکه، نه کمیته مشترک بازننگری و نه هیچ‌یک از کتابخانه‌های ملی دخیل در تجدیدنظر قواعد، مطالعه‌ای برای بررسی تأثیر کاربرد قواعد جدید بر بودجه، نیروی انسانی، و استفاده کنندگان به انجام نرسانده بودند. (۷) همچنین، هیچ تخمینی در مورد میزان تغییراتی که کاربرد قواعد جدید ممکن بود در فهرستها بگذارد بعمل نیامده بود. (۸) این غفلتها بسیاری از کتابداران را محتاط ساخت و بیشتر کتابخانه‌های بزرگ استفاده از قواعد جدید را تا آغاز دهه ۱۹۸۰ به تعویق انداختند. (۹، ۱۰)

پس از انجام چند بررسی و انتشار نتایج آنها از بیمی که وجود داشت تا اندازه‌ای کاسته شد. یافته‌های انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی (۱۱)، مرکز کتابخانه دانشگاه اوهایو (۱۲)، و چند انجمن دیگر نشان داد که این دگرگونیها کمتر از میزانی بود که پیش‌بینی شده بود. بررسیها آشکار کرد که تغییرات در سرشناسه‌ها، آن اندازه نبود که موجب تعطیل فهرستها ای کتابخانه/ و لزوم ایجاد فهرستهای جدید براساس قواعد جدید شود. بسیاری از کتابخانه‌ها به این مطلب پی بردند که می‌توان فهرستبرگه‌های جدید را با برگه‌های قدیمی در هم برگه‌آرایی کرد.

کمیته مشترک بازننگری مدعی شد که قواعد بازننگری شده موجب تسهیل در تدوین پیشینه‌های کتابشناختی توسط کامپیوتر شده و بیشتر پاسخگوی نیاز استفاده کنندگان است. ادعای نخست قویاً توسط مایکل گرمن (۱۴) و مایکل مالینکونیکو^۷ (۱۵) و ادعای دوم توسط بسیاری از اعضای جامعه کتابداران رد شد. (۱۶) در کتابخانه‌های بزرگ، شماری از فهرست‌نویسان این دگرگونیها را غیرضروری، پرهزینه، و بی‌فایده برای مراجعه کنندگان تشخیص دادند.

انتقادات نامطلوب پیش از انتشار قواعد آغاز شد و در کنفرانس بین‌المللی درباره ویرایش دوم قواعد فهرست‌نویسی انگلوماریکن، در سال ۱۹۷۹، بروز کرد؛ زمانی که لوبتسکی^۸ نظریه‌پردازی که نیم قرن گسترش و توسعه قواعد را دنبال

کرده بود اعلام داشت: «بطور کلی نارسایی تعریف «پدیدآورنده» و نادیده گرفتن اصول مربوط به تألیف سالگانی، اثرات نامطلوبی بر فهرست‌نویسی پاینده‌ها داشته است.» (۱۷) همچنین او ناخوشایندی خود را از قواعد جدید با اظهار این مطلب نشان داد که: «هیچ اشاره‌ای به کنار نهادن اصول تألیف تالگانی در ویرایش دوم انگلومریکن نشده است، در صورتیکه این امر برای بهبود اندیشه در باب قواعد و یا کارسازی فهرست لازم است.» (۱۸) لوبتسکی اظهار داشت «ویرایش دوم انگلومریکن بعنوان تجدیدنظری بر ویرایش اول انگلومریکن - قواعدی با خصوصیات مشخص، با اهداف قابل ارزشیابی انتقادی، و با تاریخچه‌ای مورد احترام - آغاز گشت، اما به قواعدی بدل شد که فاقد خصوصیات ویژگی و همبستگی و انسجام ویرایش اول انگلومریکن است.» (۱۹)

موضوع پاینده‌ها، مالیکونیکو را به اظهار این مطلب واداشت که «ویرایش دوم انگلومریکن، بیش از آنکه در راه حل مشکلات مربوط به تألیف تالگانی کوشش کند، بسادگی کل مفهوم را نادیده گرفته است. در نتیجه، در فهرست‌نویسی تعداد قابل توجهی از پاینده‌ها و فروستها عنوان اثر مدخل اصلی خواهد بود. این امر بلافاصله مشکل ایجاد ارتباط بین آنها را به بار می‌آورد، زیرا نام کتابشناختی اطلاق شده به آنها در اکثر موارد مبهم است.» (۲۰) فاسانا^۹ از فقدان بخش جداگانه‌ای «در مورد انتخاب شناسه برای پاینده‌ها» (۲۱) شکوه داشت در حالی که ادگار^{۱۰} آنرا مورد تمجید قرار داده و اظهار داشت «بخش جداگانه‌ای مورد نیاز نیست.» (۲۲)

تعدادی از فهرست‌نویسان پرسابقه به دیگران خاطر نشان ساختند که «فهرست - برگه‌ای به قدری ناهمساز است که قابلیت استفاده‌اش را به میزان زیادی از دست داده است.» (۲۳) آنها اعلام کردند «قواعد جدید تنها نقصی آشوبناک بر فهرست قدیم خواهد افزود. ویر^{۱۱} مشاهده کرد که فهرست‌نویسان پاینده‌ها با مسائل گنج‌کننده‌ای دست به گریبان شده‌اند. (۲۴)

ویرایش دوم انگلومریکن هم از نظر کلی و هم در مورد قواعد و بخشهای

9. Fasana

11. Weber

10. Edgar

ویژه‌ای مود انتقادهای نامطلوب قرار گرفت. یکی از شدیدترین انتقادها از سوی شاین بورن^{۱۲} ابراز شد که نوشت: «این فرآورده اثری نومیدکننده است و پیروی از آن دوامی نخواهد داشت. (۲۵) فهرستویسان مواد میکروفرم با مصیبت تازه‌ای روبرو شدند. استاین^{۱۳} و ویلارد^{۱۴} بر این عقیده بودند که حاصل قواعد جدید برای میکروفرم‌ها موجب سردرگمی استفاده‌کنندگان از کتابخانه خواهد شد. (۲۶) و (۲۷) از نظر بوچارت^{۱۵} تفسیر قواعد جدید دشوار بود و فاقد قواعدی جداگانه برای تصمیم‌گیری در راه‌های دسترسی به پاینده‌ها بود، مواد دیداری - شنیداری را نادیده گرفته بود و بطور کلی در مورد فهرستویسی رسانه‌های گوناگون توازنی وجود نداشت. (۲۸) مارتین^{۱۶} که در اولین سال کاربرد این قواعد بیهوده و بی‌نتیجه بودن آن را پیش‌بینی کرده بود اظهار داشت «تعدادی از کتابخانه‌ها آنچنان نسبت به کاربرد این قواعد بیمناک بودند که برخی از کتابدارانشان درخواست کردند کار تدوین ویرایش دوم انگلو-امریکن به تعویق افتد یا کاملاً کنار گذاشته شود.» (۲۹)

به هر حال، ویرایش دوم انگلومریکن مورد استفاده قرار گرفت، اما مشکل آنچنان بزرگ بود که هیوز^{۱۷} معتقد شد بهتر است فهرستویسان از ویرایش دوم انگلومریکن - حداقل برای باقیمانده قرن حاضر، و در صورت امکان برای تمام قرن بیست و یکم، استفاده کنند.» (۳۰) وی که از تغییرات جدید بیمناک بود، توصیه کرد: «ویرایش سوم قواعد فهرستویسی انگلو-امریکن (AACR3) تا سال ۲۰۲۳ تدوین نشود!» (۳۱)

تا سال ۱۹۸۲ فهرستویسان هنوز در مورد نتایج کاربرد قواعد تردید داشتند. استیونس^{۱۸} با تکیه بر بنیان نظری و غیرمسلّم ویرایش دوم انگلومریکن که به کنترل کتابشناختی جهانی منتهی می‌شود، نوشت: «اساس کنترل کتابشناختی جهانی (UBC) همواره با آنچه که بنظر می‌رسد برای نظامهای محلی مطلوبترین باشد هماهنگ و سازگار نیست.» به هر حال، او می‌پذیرد که ویرایش دوم انگلومریکن بطور گسترده مورد پذیرش استفاده‌کنندگان حرفه‌ای آن واقع شده است. (۳۲)

12. Shinebourne

13. Stine

14. Willard

15. Butchart

16. Martin

17. Huse

18. Stevenson

همه واکنشهای ایجاد شده در مورد ویرایش دوم انگلومریکن منفی نبود. از میان تحسین کنندگان این قواعد از سیمونتون^{۱۹} می‌توان نام برد که آن را بخاطر نظم و سازمان بهتر و در نظر گرفتن موارد انتخابی بیشتر مورد ستایش قرار داد. «(۳۳) هوستیج^{۲۰} ملاحظه کرد که «بطور کلی، همگان موافقتند که قواعد جدید سرشناسه‌هایی را بوجود می‌آورد که برای استفاده کنندگان از کتابخانه محسوس‌تر است.» (۳۴) ولیش^{۲۱} همین تفسیر را با اعلام این مطلب تعمیم داد که «ویرایش دوم انگلومریکن عملاً تمام نواقص را رفع کرده و اکنون در واقع بر مبنای یک سلسله قواعد بنیانی و همراه با در نظر گرفتن تغییراتی در موارد خاص، پی‌نهاده شده است.» (۳۵) واین‌تروب^{۲۲} رضامندی خود را با اشاره به این مطلب اعلام داشت که «قواعد جدید به میزان بیشتری دارای ارتباط منطقی و قوام درونی است» اما او در پایان اظهار داشت که «بسیاری از جزئیات ویژه و نکات ظریف چنان که سزاوار تأمل است و به دقتی که می‌توانست باشد، مورد تعمق قرار نگرفته است.» (۳۶)

جگونگی انجام کار

هدف اصلی این بررسی ارزیابی نگرشهای دو گروه اصلی بود که درگیر استفاده و کاربرد ویرایش دوم انگلومریکن بوده‌اند: یعنی فهرست‌نویسان با سابقه که با استفاده از ویرایش دوم انگلومریکن فهرست‌نویسی بنیادی را انجام می‌دهند و مدرّسان کتابداری که نحوه استفاده این قواعد را آموزش می‌دهند. فقدان کتابهای راهنمایی که افراد مشخص هر دو گروه را معرفی کند ما را ملزم به انتخاب تعداد کمی از هر دسته کرد. از این‌رو، عاقبت به این نتیجه رسیدیم که گروهی که به بهترین وجه می‌توانند نماینده فهرست‌نویسان مجرب باشند همان سرپرستان بخشهای فهرست‌نویسی و یک نفر فهرست‌نویس در هر یک از کتابخانه‌های عضو انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی هستند. (یعنی فهرست‌نویسی که بیش از ۵ سال سابقه تجربی در استفاده از هر دو ویرایش انگلومریکن را داشته باشد). مدرّسان کتابداری هم آنهایی هستند که استاد تمام‌وقت فهرست‌نویسی در دانشکده‌های کتابداری معتبر از

19. Simonton

20. Hostage

21. Wellisch

22. Wein Traub

نظر انجمن کتابداران آمریکا باشند.

انتخاب گروه فهرستویسان پرسابقه از طریق یافتن نام سرپرستان بخشهای فهرستویسی کتابخانه‌های عضو انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی در ویرایش ۱۹۸۳ کتاب راهنمای کتابخانه‌های آمریکا انجام شد. در صورتی که امکان شناخت سرپرستان بخشهای فهرستویسی را نداشتیم، مدیر بخش خدمات فنی انتخاب می‌شد. در مواردی که هیچ نامی در دسترس نبود، نام کتابخانه از صورت گروه مورد مطالعه حذف می‌شد. در نوامبر ۱۹۸۴ دو دسته پرسشنامه به همراه نامه‌ای برای این گروه ارسال شد. در نامه ضمیمه درخواست شده بود که سرپرست بخش فهرستویسی یا خدمات فنی یکی از پرسشنامه‌ها را پر کند و دیگری را به فهرستویسی که بیش از ۵ سال تجربه کاری داشته باشد بدهد. مدرسان فهرستویسی دانشکده‌های مورد تأیید انجمن کتابداران آمریکا، از سیاهه‌های اختصاصی راهنمای سالانه (۱۹۸۳) مجله آموزش کتابداری^{۲۳} انتخاب شدند. این گروه شامل ۵۸ عضو هیأت علمی تمام‌وقت دانشکده‌ها بودند.

با توجه به هدف ارزشیابی نگرشهای این دو گروه نسبت به ویرایش دوم انگلومریکن، این پرسش منطقی پیش می‌آید که گوناگونی دیدگاههای مختلف را چگونه می‌توان برای دریافت واکنشها و پاسخهای پاسخگویان مطرح کرد؟ متون موجود نشان می‌دهد که دامنه دیدگاههای منتشر شده درباره ویرایش دوم انگلومریکن از جنبه‌های بسیار منفی تا بسیار مثبت متغیر است. این نظرها بخش عمده ابزار تحقیق را تشکیل داد. برای پرهیز از جانبداری در ماهیت عبارات، کوشش بسیار زیادی انجام گرفت که آنها مستقیم از نوشته‌های موجود درباره ویرایش دوم انگلومریکن انتخاب شوند و تنها در مواردی اندک از نظر ویراستاری در آنها دست برده شد. گزیده‌ای از این عبارات، که دیدگاههای گوناگون را ارائه می‌دهد، تهیه و به ترتیب تصادفی در پرسشنامه گنجانده شد. نویسندگان اصلی این عبارات و پرسشها در پرسشنامه‌ها معرفی نشدند.

پرسشنامه مزبور در اختیار نمونه کوچکی از فهرستویسان و مدرسان کتابداری قرار گرفت. بازکاوی نتایج این بررسی مقدماتی نشان داد که ابزار تحقیق قابل

اطمینان و معتبر بود؛ اگرچه هیچ تخمینی دقیق از میزان اعتبار و اطمینان آن به عمل نیامده بود. همچنین این پیش آزمایش ثابت کرد که شناخت فهرست‌نویسانی که از هر دو ویرایش انگلومریکن آگاهی کافی دارند بسیار پرهزینه و وقت گیر است. همانگونه که پیشتر اشاره شد، تعداد ۱۸۲ پرسشنامه برای ۹۱ کتابخانه عضو انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی ارسال شد. از این جمعیت ۶۱ نفر از سرپرستان بخشهای فهرست‌نویسی یا خدمات فنی و ۵۵ نفر فهرست‌نویس، مجموعاً ۱۱۶ نفر، به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند و آنها را بازفرستادند. نام فهرست‌نویسانی که شناخت جامعی از هر دو ویرایش انگلومریکن نداشتند و یا کمتر از ۵ سال تجربه کار داشتند، حذف شد. هر پرسشنامه‌ای نیز که بطور کامل تکمیل نشده بود کنار گذاشته شد. بدین‌سان چهار پرسشنامه از سرپرستان بخشهای فهرست‌نویسی و ۸ پرسشنامه از فهرست‌نویسان کنار نهاده شد. این فرایند تعداد را به ۱۷۰ نفر کاهش داد و پرسشنامه‌های قابل استفاده را به ۱۰۴ مورد (۶۱٪) رسانید. از جمع مدرسان کتابداری، ۳۹ نفر (۶۷٪) به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. تمام پرسشنامه‌های بازگشتی از سوی این افراد بطور کامل تکمیل شده بود و تعدادی از آنها نیز اظهارنظرهای فراوانی به همراه داشت.

در آغاز قصد این بود که نظرات سرپرستان بخشهای فهرست‌نویسی با نظرات فهرست‌نویسان مقایسه شود. در خلال تجزیه و تحلیل آماری مقدماتی، هیچ تفاوت عمده‌ای میان نظرات آنها مشاهده نشد. در نتیجه، این دو گروه در هم ادغام شده و در مقایسه با گروه «مدرسان» بعنوان گروه «فهرست‌نویسان» در نظر گرفته شدند.

نتایج بررسی

داده‌های بدست آمده در سه جدول مختلف تنظیم شده است تا پاسخهای مثبت و منفی در باره ویرایش دوم انگلومریکن و همچنین اختلاف نظر بین فهرست‌نویسان و مدرسان کتابداری را نشان دهد. جدول ۱ پاسخ به عبارت مثبت را نشان می‌دهد. رویهمرفته، آشکار است که ویرایش دوم انگلومریکن به نحو مطلوبی از سوی پاسخ‌دهندگان مورد ملاحظه قرار گرفته است. مدرسان، عموماً نظرات مثبت‌تری از فهرست‌نویسان داشته‌اند. ضعیف‌ترین حمایت مثبت از طرف هر دو گروه در جدول مزبور، در عبارات شماره ۴ در مورد اینکه «آیا ویرایش دوم انگلومریکن توسعه

فهرستهای پیوسته را امکان‌پذیر ساخته است؟» مشاهده می‌شود. همچنین، هر دو گروه معتقدند که ویرایش دوم انگلومریکن موجب تسهیل در کار کنترل کتابشناختی جهانی خواهد شد. عدم موافقت هر دو گروه در مورد اینکه آیا ویرایش دوم انگلومریکن، فهرستبوسی را ساده‌تر و کارآمدتر کرده است قابل توجه است. در حالی که ۶۲٪ از مدرسان موافق عبارت شماره ۲ و ۶ هستند، تنها ۳۳٪ از فهرستویسان در آن موارد موافقت دارند.

* * *

پرسشنامه‌ها، مانند نوشته‌ها و مقالات مورد بررسی، شامل تعداد بیشتری عبارات منفی نسبت به موارد مثبت بود. این امکان برای پاسخ‌دهندگان به وجود آمد که به ۱۴ جمله منفی جداگانه جواب دهند. نتایج مورد نظر در جدول ۲ ارائه شده است. با وجود فزونی تعداد عبارات منفی نسبت به موارد مثبت، پاسخ‌دهندگان بطور قابل ملاحظه‌ای حمایت خود را از ویرایش دوم انگلو-امریکن نشان داده‌اند. بطور کلی هر دو گروه فهرستویسان و مدرسان بر سر عبارات منفی توافق ندارند. به هر حال تفاوت‌هایی در نحوه پاسخ هر دو گروه به تک تک عبارات وجود دارد. مدرسان، نسبت به فهرستویسان، علاقه‌مندی بیشتری به قواعد جدید دارند. عدم موافقت بین دو گروه مشخصاً در مواردی چون سادگی کاربرد (عبارت ۲)، روشنی تعاریف ویرایش دوم انگلومریکن (عبارت ۷) و نیاز به بخشی جداگانه برای گزینش شناسه‌های پایندها (عبارت ۹) آشکار است. اگرچه ۸۲٪ از مدرسان و ۶۵٪ از فهرستویسان موافق این امر نیستند که «مواد دیداری- شنیداری در ویرایش دوم انگلو-امریکن نادیده گرفته شده است»، ۳۶٪ از مدرسان و ۵۰٪ از فهرستویسان بر این باورند که قواعد جدید جامع و متوازن نیست و اشکال گوناگون را به یک اندازه مورد توجه قرار نداده است. شگفت آنکه، بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان با کنار گذاشتن سرشناسه، حتی در یک فهرست پیوسته مخالفت کردند. اکثراً معتقدند که فهرستهای پیوسته موجب کاهش ارزش کاربردی قواعد جدید و یا مفهوم سرشناسه نخواهد بود.

جدول ۱: واکنش نسبت به اظهارات مثبت دربارهٔ ویرایش دوم انگلو-امریکی

اطهارات		مردمان (۳۹ نفر)	فهرست‌نویسان (۱۰۴ نفر)	جمع (۱۴۳)
موافق	مخالف	موافق	مخالف	موافق
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
۳۱	۷۹	۵۷	۵۵	۸۸
۲۴	۶۲	۳۴	۳۳	۶۲
۲۸	۱۵	۷۰	۶۷	۵۵
۳۷	۹۵	۹۰	۸۷	۱۲۷
۱۳	۲	۱۴	۱۳	۱۶
۱۳	۳۳	۳۰	۲۹	۴۰
۲۲	۸۲	۷۷	۷۴	۱۰۹
۲۵	۶۴	۳۵	۳۴	۴۳
۲۵	۱۴	۳۶	۳۶	۴۳

۱. تغییرات ویرایش دوم قواعد انگلوامریکی به نحایی برای بهبود کار است. کتابداران و استفاده‌کنندگان از آنها سود می‌برند.

۲. ویرایش دوم انگلوامریکی کار فهرست‌نویسی را ساده‌تر کرده است.

۳. تدوین ویرایش دوم انگلوامریکی گامی ارزشمند بسوی استاندارد کردن و بین‌المللی کردن قواعد فهرست‌نویسی است که به کنترل کتابشناختی جهانی می‌انجامد.

۴. ویرایش دوم انگلوامریکی توسعه فهرسهای پیوسته را امکان‌پذیر ساخته است.

۵. عقیده عمومی بر این است که قواعد جدید به تهیه سرشماری‌هایی که از نظر استفاده‌کنندگان کتابخانه قابل درک‌تر و مناسب‌تر است، می‌انجامد.

۶. ویرایش دوم انگلوامریکی کار فهرست‌نویسی را کارآمدتر کرده است.

همانطور که پیشتر ملاحظه شد در نوشته‌ها و مقالات، تعدادی عبارات کلی دربارهٔ مسائل مربوط به ویرایش دوم انگلو-امریکن، به مناسبت نیاز به اصلاح آن برای امور جاری و بویژه برای توسعه قواعد فهرستنویسی در آینده، وجود داشت. جدول ۳ یافته‌های برآمده از ۹ عبارت جداگانه و مربوط به این مسائل را نشان می‌دهد.

مسئلهٔ وجود ناهماهنگی در فهرستها در عبارت شماره ۱ ارائه می‌شود. در این مورد، هم مدرساك و هم فهرستنویسان عقیده دارند که در سالهای اخیر وجود تعداد زیادی قواعد جدید منشأ مشکلاتی برای استفاده کنندگان بوده است. به دنبال مسئلهٔ فوق، عبارات ۳ و ۲ به ارزیابی نگرشهای هر دو گروه در باره احتمال تدوین قواعد دیگری در چند سال آینده می‌پردازد. هیچ‌یک از این گروه آماده پذیرش چنان احتمالی نیستند، و فهرستنویسان بشدت با آن مخالفند. جالب آنکه، به هر حال هر دو گروه با خوشحالی ویرایش دوم انگلوامریکن را نسبت به هر کار امیدبخشی در آینده برای تدوین قواعدی نو و بنیادی، ترجیح می‌دهند. نتایج عبارات ۴ و ۵، و ۶ هر کسی را که به تغییر بنیادی ویرایش دوم انگلوامریکن روی آورد، متوقف می‌سازد.

این جدولها بخصوص نشانگر تأیید فهرستنویسان و مدرساك از ویرایش دوم انگلو-امریکن، و بطورکلی از قواعد فهرستنویسی است. تقریباً در تمام پرسشنامه‌های برگشتی، پاسخ‌دهندگان مدتی را صرف نوشتن اظهارنظرهای اضافی و ارزنده‌ای دربارهٔ سؤالات کردند. مانند نوشته‌ها و مقالات موجود، دامنه این اظهارنظرها نیز از بسیار مثبت تا بسیار منفی در تغییر بود. گرچه، در این اظهارنظرها رضایتی عمومی دربارهٔ نکات زیر به چشم می‌خورد: فصلها و قواعدی در ویرایش دوم انگلوامریکن وجود دارد که باید مورد تجدیدنظر قرار گیرد یا کلاً تغییر یابد؛ فصلهای ۹ و ۱۱ به تجدیدنظرهای جدی نیاز دارد. فصلهای ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ به تجدیدنظر اساسی نیازمند است و بسیاری از قواعد فصلهای ۲۲، ۲۴، و ۲۵ توضیح روشتری می‌طلبند.

جدول ۲: واکنش نسبت به اظهارات منفی درباره وزیرایش دوم انگلر امریکن

مدرسان (۳۱ نفر)		فهرستبرسان (۱۰۴ نفر)		جمع (۱۳۵)		اظهارات
موافق	مخالف	موافق	مخالف	موافق	مخالف	
۱۱	۲۸	۲۴	۷۷	۳۵	۲۴	۱. تغییرات وزیرایش دوم انگلو- امریکن تغییراتی غیرضروری است.
۱۲	۲۷	۶۹	۴۰	۵۳	۶۷	۲. کاربرد وزیرایش دوم انگلر امریکن در فهرستهای قدیمی بدلیل کمبود نیروی انسانی و بودجه کافی غیرممکن است.
۵	۱۳	۲۸	۷۶	۳۳	۱۱۰	۳. پول و وقت صرف شده برای تهیه وزیرایش دوم انگلر امریکن هدر دادن زمان و هزینه بوده است.
۲۰	۵۱	۶۲	۴۰	۸۲	۶۱	۴. بسیاری از قواعد در وزیرایش دوم انگلر امریکن بهم و در معرض تفسیر و تغییرهای ذهنی و محلی است.
۲	۷۵	۲۱	۸۳	۲۳	۱۶	این امر موجب کاهش کارآئی فهرستها از یک کتابخانه به کتابخانه دیگر می شود و در نتیجه برای فهرستهای ملی و فهرستهای مشترک تأثیر منفی می گذارد.
۲	۷۵	۲۱	۸۳	۲۳	۱۶	۵. فهرستهای جدید پیوسته را می توان با تک واژه جستجو کرد. بنابراین استفاده از یک سلسله قواعد پیچیده مثل وزیرایش دوم انگلو- امریکن بی معنی است.
۸	۲۱	۲۸	۷۶	۳۶	۲۵	۶. تغییرات حاصله در وزیرایش دوم انگلر امریکن اغلب

۶۲	۸۹	۳۸	۵۴	۵۹	۶۱	۴۱	۴۴	۷۲	۲۸	۲۸	۱۱	ناشی از دلایل نظری است با نیازهای عملی.
۶۳	۸۹	۳۸	۵۴	۵۹	۶۱	۴۱	۴۴	۷۲	۲۸	۲۸	۱۱	۷. تغییرات موجود در ویرایش دوم انگلوزیریکن سهم و صند و تقیص است.
۶۶	۹۴	۳۴	۴۹	۶۳	۶۶	۳۷	۳۸	۷۲	۲۸	۲۸	۱۱	۸. بدیل نادیده گرفتن تألیف تناگانی، به پاندها در ویرایش دوم انگلوزیریکن به گوه‌ای سطحی پرداخته شده است.
۵۷	۸۱	۴۳	۶۲	۵۱	۵۳	۴۹	۵۱	۷۲	۲۸	۲۸	۱۱	۹. فقدان فصل جداگانه‌ای برای گریش شامه پاندها موجب بروز مشکلات زیادی برای فهرستریسان شده است.
۷۰	۱۰۰	۳۰	۴۳	۶۵	۶۸	۳۵	۳۶	۸۳	۳۲	۱۸	۷	۱۰. مواد دیداری، شبزاری، در ویرایش دوم انگلوزیریکن نادیده گرفته شده است.
۵۴	۷۷	۴۶	۶۶	۵۰	۵۳	۵۰	۵۲	۶۴	۲۵	۳۶	۱۴	۱۱. ویرایش دوم انگلوزیریکن جامع و میزان نیست. اشکال مختلف را یکسان مورد نظر قرار نداده است.
۷۱	۱۰۳	۲۹	۴۱	۷۳	۷۵	۲۸	۲۹	۶۹	۲۷	۳۱	۱۲	۱۲. تهیه نسخه‌های تک‌گزی از پیش‌های کتابخانه موجود در مرکز کتابخانه دانشگاه اوهایو OCLC ناشی از ناماهنگی موجود در کاربرد ویرایش دوم انگلوزیریکن است.
۵۵	۸۹	۴۵	۶۴	۵۵	۵۷	۴۵	۴۷	۵۶	۳۲	۴۴	۱۷	۱۳. ارزش سرشامه در فهرست‌های پیوسته اهمیت کثیری دارد. بنابراین می‌توان سرشامه را حذف کرد و تمام جزئیات را بعنوان شامه برای بازایی در نظر گرفت.
۷۷	۱۱۰	۳۳	۳۳	۷۶	۷۹	۴۴	۴۵	۷۹	۳۱	۲۱	۸	۱۴. ویرایش دوم انگلوزیریکن قواعد پیش از آن در مشخص کردن تعریف ماهیم بنیادی کتابخانه‌ای

جدول ۳: واکنش نسبت به اظهارات مربوط به انگلو-امریکن، قواعد دیگر و آینده آنها

مدرسان (۳۹ نفر)		فهرست‌نویسان (۱۰۴ نفر)		جمع (۱۴۳)	
موافق	مخالف	موافق	مخالف	موافق	مخالف
تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد
۲۴	۶۲	۱۵	۳۸	۷۱	۲۸
۶۲	۲۸	۳۸	۲۸	۲۷	۷۰
۴۳	۴۳	۷۰	۴۳	۱۰۰	۴۳
۱۴	۳۹	۲۵	۲۹	۲۸	۷۲
۳۹	۲۵	۴۳	۲۸	۳۰	۱۰۰
۱۶	۴۱	۲۳	۵۹	۷۴	۲۷
۲۳	۵۹	۲۳	۵۹	۹۰	۵۳
۱۳	۳۴	۸۷	۲۴	۷۹	۱۱۳
۵	۱۳	۴۴	۲۵	۳۰	۲۱
۱۰	۳۵	۹۰	۷	۹۳	۱۳۴
۴	۱۰	۳۵	۷	۹۳	۱۳۴

اظهارات

۱. تدوین و کاربرد قواعد جدید موجب بروز ناهماهنگی‌های گوناگون در فهرست برگه‌ای شده است که در موارد بسیار ارزش بهره‌گیری از فهرست‌ها را توسط مراجعه‌کنندگان کاهش می‌دهد.
۲. تغییرات و اضافات بسیار در انگلوامریکن انجام گرفته است. ادغام این اضافات در ویرایش دوم انگلوامریکن منجر به تدوین ویرایش سوم انگلوامریکن خواهد شد. کتابخانه‌ها می‌توانند ویرایش جدید را در سال ۱۹۹۰ در دست داشته باشند.
۳. تا سال ۲۰۰۰ به ویرایش سوم انگلوامریکن نیازی نیست.
۴. یک مجموعه کامل قواعد جدید می‌بایست تدوین شود تا فهم و استفاده از آنها ساده‌تر گردد.
۵. باید تمام قواعد کتابشناختی و معیارهای موجود را کنار گذاشته و قواعد جدیدی را تدوین کرد.

۲۰	۲۹	۸۰	۱۱۴	۲۱	۲۲	۷۹	۸۲	۱۸	۷	۸۲	۳۲
۰۸	۱۲	۹۲	۱۳۱	۰۸	۸	۹۲	۹۶	۱۰	۴	۹۰	۳۵
۶۷	۹۶	۳۳	۴۷	۶۸	۷۱	۳۲	۳۳	۶۴	۲۵	۳۶	۱۴
۷۹	۱۱۳	۲۱	۳۰	۷۸	۸۱	۲۲	۲۳	۸۲	۳۲	۱۸	۱۷

۱. قواعد محکمی مورد نیاز است تا بر انواع پدیده آوران و نامهای تناگانی نظارت مستند داشته باشد و سرانجام موجب تسهیل دسترسی جامع به اطلاعات کتابشناختی شود.

۷. نظارت مستندی مورد نیاز است تا تناسی نقاط دستیابی را یکسان و هماهنگ سازد و ارتباط هر شناسه را با شناسه‌های دیگر مشخص و روشن کند.

۸. تأکید بر نظارت مستند مخالف رفتار استفاده کننده گان روش جست و جویی ساده و یک مرحله‌ای، زمان واکنش سریع و دستیابی آسان را می‌طلبند.

۹. مجموعه قواعد دیگری وجود دارد که می‌تواند جایگزین دربرایش دوم انگلومریکی کرد.

بررسی حاضر به منظور ارزیابی نگرشهای فهرستویسان مجرب و مدرسان فهرستویسی نسبت به ویرایش دوم انگلوماریکن، پنج سال پس از کاربرد آن انجام شد. وسیله سنجش مورد استفاده برای ارزیابی این نگرشها، عبارت است از عباراتی جداگانه از نوشته‌ها و مقالات بیشماری که قبل از انتشار و بلافاصله بعد از کاربرد قواعد جدید منتشر شد. رویهمرفته، طبق نظر پاسخ‌دهندگان تدوین ویرایش دوم انگلوماریکن یک موفقیت بحساب می‌آید. گرچه این موفقیت به معنای حمایت کامل و گسترده از آن نیست. در واقع مدرسان فهرستویسی که درمقام مقایسه با فهرستویسان عموماً نسبت به قواعد جدید نظر مثبت‌تری دارند، در این قواعد، بویژه در زمینه روشی و مفهوم سرشناسه مشکلاتی چند می‌یابند. فهرستویسان نیز در مورد عدم وضوح ناخشنودند و بویژه در زمینه کاربرد آن انتقاداتی دارند. هر دو گروه با تدوین ویرایش سوم انگلوماریکن در آینده نزدیک مخالفند. به هر حال، آنها حتی مخالف تدوین قواعد هستند که بطور ریشه‌ای از اصول انگلوماریکن دور شود. در اینجا بنظر می‌رسد که توافق عمومی بر آن است که ویرایش دوم انگلوماریکن ممکن است کامل و جامع نباشد، اما استفاده کنندگان حرفه‌ای آن در حال حاضر مایل به ادامه کار با آن هستند. به هر صورت، با وجود این نتیجه‌گیری، روشن نیست که حرفه کتابداری چه هنگام با رغبت اجازه تدوین قواعد جدید را خواهد داد، زیرا شعار «تا سال ۲۰۱۰ به ویرایش سوم انگلوماریکن نیاز نیست» مورد تأیید ۶۳٪ از پاسخ‌دهندگان است. علاوه بر آن، ۷۹٪ از پاسخ‌دهندگان فکر تدوین «یک مجموعه کامل از قواعد جدید» را رد کردند. هر دو گروه بصورت چشمگیری با کنار گذاشتن تمام قواعد کتابشناختی فعلی و تدوین قواعد جدید مخالفند. ضربه حاصله از تغییر قواعد عمده، به احتمال زیاد دلیل اصلی برای بیزاری و عدم رغبت به قبول قواعد جدید می‌باشد. با این حال، این امکان نیز وجود دارد که هر دو گروه نسبت به انواع تغییراتی که نتایج فهرستهای پیوسته برای قواعد آتی به بار خواهد آورد، علاقه‌مند باشند. به هر صورت، در حال حاضر هر دو گروه بر این باورند که برای سازماندهی مواد کتابخانه‌ای، باید نظارت مستند برقرار شود، و به قوانین دقیق و مشخص برای ایجاد نظارت مستند نیاز می‌رود. نظارت مستند نباید بر ضد رفتار

استفاده کننده باشد و سرانجام، هیچ مجموعه دیگری از قواعد وجود ندارد که بتواند جایگزین ویرایش دوم انگلوماریکن شود. (جدول ۳ عبارات ۶، ۷، ۸، ۹)

ویرایش دوم انگلوماریکن موفق شده است بطور نسبی مورد تأیید اکثریت ۱۰۴ فهرست نویس کتابخانه‌های عضو انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی و ۳۹ مدرّس فهرست‌نویسی از دانشکده‌های کتابداری تأیید شده، که به پرسشنامه پاسخ گفتند، باشد. آنها موافق این نظر هستند که قواعد جدید موجب تسهیل «هماهنگی جهانی» در کنترل کتابشناختی شده است. اما، این که اصلاحات اندک ویرایش اول انگلوماریکن به حدی بوده است که هزینه‌های حذف شده از نظر وقت پرسنل یا عوض کردن فهرست را توجیه کند، هنوز تردیدهایی در اذهان آنان باقی گذارده است. بسیاری از نظرات موجود موافق نظر یکی از پاسخ‌دهندگان است که نوشت: «ویرایش دوم انگلوماریکن آنچنان پیش نرفته که از گذشته بریده باشد: سرمشقهای آشنا، منافع و علایق حذف شده، و بسیاری از عوامل دیگر، موانعی بسیار دشوارند که ثابت شده است گذشتن از آنها و فایق آمدن یکباره بر آنها امکان‌پذیر نیست.» قواعد جدید، مسائل مربوط به مؤلف، عنوان قراردادی، پیایندها، فروستها، و نظایر آنها را حل نکرده است. بالاتر از همه آنکه این قواعد رویکردها و برداشتهای جدیدی نسبت به کنترل کتابشناختی یا دسترسی به اطلاعات در عصر خود کاری را به بار نیاورده است.